

лива и отлива вертикальных литоклазах в карстовых породах вызывает поперечную флуктуацию, т.е. явление прилива и отлива зеркала карстовых вод вызвано „нажимающим“ действием объема пустот в карстовых породах. Такой процесс козмического и геофизического влияний был впервые изучен в пещере „Вашш Имре“. В период с 18 по 24 августа 1968 года в одном ходе пещеры С-Ю направления были замурованы стальные трубы, между которыми были поставлены часы-индикаторы. Отчет проводился в течение 6 суток через 10 минут. При этом было установлено, что через 6 часов или в часах кратных этой величины имеет место суживание в среднем 2,5 микрон по сравнению с теоретически ожидаемой величиной.

La unua observo de la litoklazo-fluktuado en la groto „Vass Imre“

La instrumenta registrado de la akvodebito ĉe la sifonhavaj fontoj, troveblaj en la regiono de Jósvalfő (Nagytohonya, Lófej) montris, ke la 30% de la erupcioj komenciĝas je la 6-a, 12-a, 18-a kaj 24-a horoj. El tia surpriza statistika rezulto sekvis la hipotezo, de la karstakvonivelo montras fenomenon de tajdo, kies amplitudo estas almenaŭ 15–20 cm-oj. La esploristoj de la Esplorstacio sukcesis ankaŭ helpe de permodelaj eksperimentoj demonstri, ke la tajdo de la subteraj akvofluoj nutrantaĵ la sifonojn povas vekii erupcion.

La tajda deformiĝo de la solida terkrusto kaŭzas fluktuaĉon en la vertikalaĵ litoklazoĵ de la karsto, kaj la ŝanĝiĝo de la breĉvolumeno okazigas la tajdon de la karstakvo.

La ŝanĝiĝon de la breĉvolumeno oni sukcesis demonstri la unuan fojon en la groto „Vass Imre“. En la sud-norda galerio estis observata la relativa movo de la muroj, helpe de mikromezuraj indikato-roj legataj en ĉiu 10 minuto. Oni observis mezvalore 2,5 μ m-ajn malvastigojn. La tempospaco inter du sinsekvaj malvastigoj estis 6 horoj, aŭ ties entjeraj plurobloj.

MENTÉSI KRÓNKA 1966

1966. február 20-án egy túristaleány a solymári Ördöglyuk-barlangban, az Óriás-terembe való lemászás közben lépést vétett, a mélységbe zuhant és súlyos csonttöréseket szenvedett. Barlangi mentőszolgálatosaink a súlyosan sérült leányt 12 órai megfeszített munkával hozták felszínre, ahonnan a mentők kórházba szállították.

1966 júliusában barlangi mentőszolgálatosaink egy csoportja a Magas-Tátrában túrázott. 28-án este a Menguz-fal irányából segélykérő hangokat hallottak. Az éjszakai viharban felkutatták a lezuhant, súlyosan sérült, addigra már eszméletlen hegymászót, aki fél napja hevert a viharban a sziklákön összetörve. A fagypontr körüli hőmérsékleten már végét járó sérültet első segélyben részesítették és biztonságba helyezték, míg másnap a kihívott hegyi mentők kórházba szállították.

1966. szeptember 14-én dorogi mentőszolgálatosaink a járasi rendőrkapitányság kérésére kimentettek a bajóti un. Feneketlen-barlangból egy belezuhant vajúrtanulót.

1966. november 8-án a Budapesti Rendőrfőkapitányság kérésére barlangi mentőszolgálatosaink átkutatták a solymári Ördöglyuk-barlangot, és kimentettek onnan két, előző nap eltévedt és bennrekedt fiatalembert.

Az 1966. évben tehát a Barlangi Mentőszolgálat öt ember életét mentette meg.

Barlangi Mentőszolgálatunkat a Magyar Vöröskereszt is saját szervezetének ismerte el, és megkezdte egészségügyi felszerelését és mentőszolgálatosainknak az Országos Mentőszolgálat útján való egészségügyi kiképzését.

Dr. Dénes György

BARLANGOS SAJTÓFIGYELŐ 1966

A jósvalfői barlangbejáratnál elkészült a táj jellegéhez jól illő emeletes üzemi épület. A földszintes várótermet, emléktárgyak árusítására szolgáló helyiséget, értékmegőrzőt, mosdót, a túravezetők részére pihenőszobát és kisebb műhelyt alakítottak ki, az emeleten pedig öt vendégszobát rendeztek be. Hasonló épülettel bővül az aggteleki barlangbejáró is.

(Diósgyőri Munkás, 1966. aug. 2.)

Tapolcán kilencemeletes munkásszálló alapozási munkáit kezdték meg. A földmunkák során előbb egy kisebb üreget, majd 6–8 m mélységben nagyobb

kiterjedésű, vízzel telt barlangot találtak. Az alapozási munkálatokat beszüntették, de tovább kutattak és a felszín alatt 15 m mélységben eddig ismeretlen barlangjáratra bukkantak, amelyben szép cseppkőképződmények láthatók.

(Népszava, 1966. aug. 4.)

Az Abaliget-i-cseppkőbarlang levegője az orvosi vizsgálatok szerint kedvező a légzőszervi betegségek gyógyítására. A barlang közelében 70 ágyas szociális gyógyotthont építenek 25 millió forint költséggel.

(Dél-Magyarország, 1966. aug. 8.)

Szovjet régészek csoportja átkutatta egész Mongólia területét, és az expedíció egyebek között barlangi festményeket is felfedezett. Ezeket 60 m-rel a felszín alatt hatalmas üreg falán találták. Mammutokat, hegyi kecskéket és olyan nagyméretű, struccszerű madarat ábrázoltak, amely már 30—40 ezer évvel ezelőtt kipusztult Közép-Ázsiából.

(*Népszava*, 1966. szept. 25.)

Nem egészen 30 évvel a fényképezés feltalálása után, 1866-ban készült az első barlangi felvétel a Kentucky államban (USA) levő *Mammut-barlangban*. A belga *Charles Waldack* két kísérővel és egy barlangvezetővel többször bent járt a barlangban. Egy-egy fotótúra 30—35 órát vett igénybe, és ezalatt kettő vagy három fényképet készítettek. Különösen sok munkát igényelt a világító alkalmatosságok (magnézium-szalagos reflektorok) elrendezése. Egy-egy felvételhez 20—120 tekerces magnéziumszalagot, azaz kb. fél kilo magnéziumot használtak el! Az első belga barlangi fotográfusról 1897-ben termet neveztek el a Mammut-barlangban.

(*Mitteilungen d.V.D.H.u.K., München*, 1966/1.)

A *hudai vár alatti barlangban* a híres Fortuna vendéglő föld alatti borozót és bormúzeumot létesített. Az új lokálban a vendégek kitűnő tokajit és magyar ételkülönlegességeket fogyaszthatnak.

(*Volkstimme*, 1966. nov. 6.)

A *Tapolcai-Tavas-barlang* látogatóinak száma 1966-ban minden eddiginél több volt. November 1-én a Megyei Idegenforgalmi Hivatal nevében dr. Zákonyi Ferenc ünnepélyesen fogadta a salgótarjáni bányászok barlanglátogató csoportját, és a meglepett százezredik vendégnek, Kövesi András vájárának ajándékot nyújtott át.

(*Veszprémi Napló*, 1966. nov. 10.)

Három olasz barlangkutató Trieszt mellett lezuhant egy 50 m mély aknabarlangban, és mindhárom életüket veszítették. A vizsgálat megállapítása szerint kötélszakadás okozta a balesetet.

(*D.P.A.*, 1966. XI. 14.)

Lascaux világhírű barlangja, amelynek falain több mint 20.000 éves festmények láthatók, egyelőre zárva van a nagyközönség előtt. Az algák okozta „zöld betegséget” ugyan megállították, de a „fehér betegség”, a mészkiütés még mindig rongálja a festményeket a szabad levegő beáramlásával.

(*Magyar Nemzet*, 1966. nov. 17.)

Az aggteleki *Baradla-barlang* fejlesztésére az utóbbi három évben több mint 30 millió forintot fordított a Borsod megyei tanács és az Idegenforgalmi Hivatal. Rövidesen elkészül az aggteleki barlangszakasz világításának teljes korszerűsítése. A tervezett föld alatti operaelőadásokra a barlangtermek kiépítése befejezéshez közeledik. A barlangban vízvezeték-hálózatot létesítenek, és a főágban kilométerenként házi telefonállomásokat szerelnek fel.

(*MTI*, 1966. nov. 18.)

Két hetet töltött a Sós-kúti-barlangban egymástól elkülönülten két fiatalember, Matlag István és Bubán János. A külföldön már divattá vált föld alatti remetéskedés alapján ők is azt tanulmányozták, hogy milyen hatással van szervezetükre a hosszabb ideig tartó magány.

(*Csepel*, 1966. dec. 9.)

A *Műegyetem ásvány- és földtani tanszéke* és a *Cambridgei Egyetem* együttműködésével Pályi Gyula mérnök, az ÉKME barlangkutató csoportjának tagja és Charles M. Ainger mérnök Észak-Norvégiaiában, a Svartisen-hegységben, a jégmező közelében, a Pikhagona-völgyben, 4—5 km hosszú barlangrendszert fedezett fel. A magyar kutató a Technika Házában számolt be az érdekes kutató munkáról és a felfedezésről.

(*MTI*, 1966. dec. 9.)

Пещеры

A Karszt és Barlang 1966. I. számában (41. oldal) ismertettük a Perm-ben megjelenő szovjet karszt- és barlangkutatói testvérpünk, a *Pescseri* (Barlangok) új sorozatának első négy kötetét. Időközben eljutott szerkesztőségünkhöz az 1965-ben megjelent ötödik kötet is, az előzőeknél is gazdagabb, változatos tematikájú, érdekes tanulmányokkal. A 200 oldalas, gondosan szerkesztett és gazdagon illusztrált mű keménykötésű borítóján a *Kapovaja-barlang* egyik színes mammutrajza látható.

Rövid tájékoztatás, felsorolás a kiadványban található, általános jellegű, szpeleológusaink körében érdeklődésre számotartó dolgozatokról.

Makszimovics G.A.: A barlangi cseppkőképződmények genetikai sora. A szerző foglalkozik a kalciumkarbonátos oldatokból kiváló különféle barlangi kalcitképződményekkel, azok morfogenezisével, a sztalaktitok növekedési problémáival. Ez utóbbi kapcsán részletesen ismerteti a Vass Imre-barlangban „robotcseppkővel” végzett kísérleteket.

Makszimovics G.A.: A Szovjetunió leghosszabb barlangjai. (Külön ismertettjük)

Lukin V.Sz.: Hőmérsékleti anomáliák az Elő-Ural barlangjaiban és a „föld alatti hideg” elméletének kritikai vizsgálata.

Csascsin Sz. P.: A perm-i körzet barlangjainak faunája.

Makszimovics G.A.: A barlangi vízfolyások energiájának felhasználása.

Bader O.N.: Paleolit-leletek tanulmányozása az urali barlangokban.

Grigorjev D.P.: A barlangi ásványtanról szóló egyetemi tantárgy tematikája.

Balaszko L.A. — *Ohorin V.A.*: Régészeti kutatások a perm-i körzet barlangjaiban.

Makszimovics G.A.: Újabb adatok a természetes karszthidakról, szurdokokról és karsztalagutakról.

A fentiekben kívül több mint egy tucat cikk foglalja magában különféle barlangok részletes leírásával.

B. D.